

33T LOPH

2023

LOGIC AND PHILOSOPHY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Q. No. 1 carries 1 mark each	$1 \times 12 = 12$
Q. No. 2 - 13 carry 2 marks each	$2 \times 12 = 24$
Q. No. 14 - 23 carry 4 marks each	$4 \times 10 = 40$
Q. No. 24 - 27 carry 6 marks each	$6 \times 4 = 24$
	<hr/>
	Total = 100

Contd.

1. Give very short answers :

1×12=12

অতি চমু উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is the subject matter of Logic ?
তৰ্কবিজ্ঞানৰ আলোচ্য বিষয়বস্তু কি?
- (b) Is Deductive Inference concerned with Material Truth ?
নিগমনাত্মক অনুমান বস্তুগত সত্যতাৰ লগত জড়িত হয়নে?
- (c) Are the events fully under the control of the observer in Observation ?
নিৰীক্ষণত ঘটনাবিলাক নিৰীক্ষকৰ সম্পূৰ্ণ নিয়ন্ত্ৰণাধীন হয়নে?
- (d) Does Unscientific Induction depend on the Law of Causation ?
অবৈজ্ঞানিক আগমনে কাৰ্যকাৰণ বিধিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰেনে?
- (e) What is the third stage of Hypothesis ?
প্ৰকল্পৰ তৃতীয় স্তৰটো কি?
- (f) Name the Philosopher who used the term 'Naive Realism' for the first time.
'Naive Realism' (সৰল বাস্তৱবাদ) শব্দটো পোন প্ৰথমে ব্যৱহাৰ কৰা দাৰ্শনিক জনৰ নাম লিখা।
- (g) What is the ideal of Ethics ?
নীতিবিদ্যাৰ আদৰ্শ কি?
- (h) Give an example of Primary quality.
মুখ্য গুণৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।
- (i) Which principle of elimination forms the basis of Method of Agreement ?
অপসৰণৰ কোনটো সূত্ৰৰ ওপৰত অম্বয়ী পদ্ধতি প্ৰতিষ্ঠিত?

(j) Which actions are considered as objects of Moral Judgement in Ethics ?

নীতিবিদ্যাত কোনবোৰ কৰ্মক নৈতিক বিচাৰৰ বিষয়বস্তু বুলি বিবেচনা কৰা হয়?

(k) Which Sanskrit root is the word 'Dharma' derived from ?

'ধৰ্ম' শব্দটো কি সংস্কৃত ধাতুৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে?

(l) 'Religion is morality touched with emotion' — Who said this ?

'ধৰ্ম হ'ল আবেগ-স্পৰ্শিত নৈতিকতা' — কথাষাৰ কোনে কৈছিল?

2. What do you mean by 'Induction improperly so called' ?

'তথাকথিত আগমন' বুলিলে কি বুজা?

Or/ নাইবা

Why is the conclusion of Unscientific Induction not certain ?

অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ সিদ্ধান্ত কিয় নিশ্চিত নহয়?

3. What are the two forms of 'Law of Uniformity of Nature' ?

'প্ৰকৃতিৰ একৰূপতা বিধি' দুটা ৰূপ কি কি?

Or/ নাইবা

What is material cause ? Give an example.

উপাদান কাৰণ কি? এটা উদাহৰণ দিয়া।

4. Mention any two conditions of a valid hypothesis.

বৈধ প্ৰকল্পৰ যিকোনো দুটা চৰ্ত উল্লেখ কৰা।

5. Why is Locke's Realism known as 'Scientific Realism' ?

লকৰ বাস্তৱবাদক কিয় 'বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদ' বোলা হয়?

6. Give an example of 'hypothesis concerning agent'.

'কৰ্তা বিষয়ক প্ৰকল্প'ৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।

7. Mention *two* characteristics of 'Naive Realism.' 2
সৰল বাস্তৱবাদৰ দুটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।
8. Why is Ethics called a normative science? 2
নীতিবিদ্যাক কিয় আদৰ্শনিষ্ঠ বিজ্ঞান বুলি কোৱা হয়?
9. Define Idealism. 2
ভাৱবাদৰ সংজ্ঞা দিয়া।

Or/ নাইবা

- Name *two* idealistic philosophers. 2
দুজন ভাৱবাদী দাৰ্শনিকৰ নাম উল্লেখ কৰা।
10. Give an example of Fallacy of Mal observation. 2
ভ্ৰান্ত পৰ্যবেক্ষণ দোষৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।
11. Define Moral Action. 2
নৈতিক ক্ৰিয়াৰ সংজ্ঞা লিখা।

Or/ নাইবা

- What do you mean by 'conflict of desires'? 2
'কামনাৰ সংঘাত' বুলিলে কি বুজা?
12. Give a concrete example of the Method of Residues. 2
পৰিশেষ পদ্ধতিৰ এটি বাস্তৱ উদাহৰণ দিয়া।
13. When is the Method of Difference vitiated by the fallacy of 'post hoc ergo propter hoc'? 2
ব্যতিৰেকী পদ্ধতি কেতিয়া 'কাকতালীয় দোষ' যুক্ত হয়?
14. Write *any four* characteristics of Scientific Induction. 4
বৈজ্ঞানিক আগমনৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Or/ নাইবা

- State *four* points of difference between Induction and Deduction. 4
আগমন আৰু নিগমনৰ মাজৰ চাৰিটা পাৰ্থক্য লিখা।
15. 'Positive and negative conditions both taken together produce the effect.' 4
Explain the statement.
'অনুকূল আৰু প্ৰতিকূল উপকাৰণৰ সমষ্টিত হে কোনো এটা কাৰ্য সংঘটিত হয়।' কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

Or/ নাইবা

- Explain the general conditions of Observation. 4
পৰ্যবেক্ষণৰ সাধাৰণ চৰ্তসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।
16. Is Ethics a practical science? Briefly explain. 4
নীতিবিদ্যা প্ৰায়োগিক বা ব্যৱহাৰিক বিজ্ঞান হয়নে? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

Or/ নাইবা

- Briefly explain 'Dharma' and 'Artha' as Purusarthas. 2+2=4
পুৰুষাৰ্থ হিচাপে 'ধৰ্ম' আৰু 'অৰ্থ' চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।
17. Who said that "Esse est percipi"? Explain its meaning. 4
"অস্তিত্ব প্ৰত্যক্ষ নিৰ্ভৰ" বোলা কথাষাৰ কোনে কৈছিল? ইয়াৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰা।
18. State *four* points of difference between Religion and Morality. 4
ধৰ্ম আৰু নৈতিকতাৰ মাজত থকা চাৰিটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।
19. Write *four* characteristics of Scientific Realism. 4
বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

20. Define 'Hypothesis concerning Law' and 'Hypothesis concerning Collocation'. 2+2=4

‘নিয়ম সম্পর্কীয় প্রকল্প’ আৰু ‘পাৰিপাৰ্শ্বিক সংস্থিতি সম্পর্কীয় প্রকল্প’ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

21. Mention *two* advantages and *two* disadvantages of the Method of Agreement. 2+2=4

অৱয়ী পদ্ধতিৰ দুটা সুবিধা আৰু দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

22. Write briefly the nature of religion. 4

ধৰ্মৰ স্বৰূপ সম্পর্কে চমুকৈ লিখা।

23. Give *four* characteristics of Hegel's Objective Idealism. 4

হেগেলৰ বস্তুগত ভাববাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।

Or/ নাইবা

Explain in brief *four* main points of Berkeley's Subjective Idealism. 4

বাৰ্কলিৰ আত্মগত ভাববাদৰ চাৰিটা মুখ্য বৈশিষ্ট্য ব্যাখ্যা কৰা।

24. Define Scientific Induction and state its characteristics. 1+5=6

বৈজ্ঞানিক আগমনৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

Or/ নাইবা

What is Analogy? Explain the *two* different kinds of Analogy.

2+2+2=6

সাদৃশ্যানুমান কি? সাদৃশ্যানুমানৰ দুয়োটা প্ৰকাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

25. What are the qualitative marks of a cause? Explain briefly *any two* of them. 2+2+2=6

কাৰণৰ গুণগত লক্ষণসমূহ কি কি? ইয়াৰে যিকোনো দুটা লক্ষণ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

Or/ নাইবা

What do you mean by Observation? Describe its characteristics.

1+5=6

নিৰীক্ষণ বুলিলে কি বুজা? নিৰীক্ষণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

26. What is Hypothesis? Explain the nature of Hypothesis with suitable examples. 2+4=6

প্রকল্প কি? উপযুক্ত উদাহৰণৰ সহায়ত প্রকল্পৰ স্বৰূপ ব্যাখ্যা কৰা।

Or/ নাইবা

What, according to Stabbing, are the different kinds of Hypothesis? Discuss. 6

ষ্টেবিঙৰ মতে প্রকল্পৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ কি কি? আলোচনা কৰা।

27. Explain the Method of Difference with examples. 6

উদাহৰণ সহ ব্যতিৰেকী পদ্ধতিৰ ব্যাখ্যা কৰা।

Or/ নাইবা

Define the Method of Concomitant variation with examples. State *two* advantages of this Method. 2+2+2=6

উদাহৰণ-সহ সহ-পৰিবৰ্তন পদ্ধতিৰ সংজ্ঞা দিয়া। এই পদ্ধতিৰ দুটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।